

ॐ श्री गुरुभ्यो नमः ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥
 श्री गुरुभ्यो नमः ॥ श्री गुरुभ्यो नमः ॥

ལྷན་འདྲེན་ཐོག་མ་21པ།

ཐོད་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ས་སྤྱིད་སྤྱོད་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་
དཔུང་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་ཕྱ་ལོན་ལྷན་ཁང་གིས་
ཚེས་གཟིག་བྱས་པ།

མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

ሕይወትና ሕይወት

པོད་རང་སྐྱོང་ཁྲུང་ས་ཁྱིད་གྲོས་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་
དབུད་གཞིར་རྒྱ་ཆ་ཕུ་ཡོན་ལྟན་ཁང་གིས་
ཚཱ་བླུག་བྱས་པ།

མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

西藏文史资料选辑 (21):藏文/西藏政协文史资料
委员会编. —北京:民族出版社,1999.8
ISBN 7—105—03631—1

I. 西... II. 西... III. 地方史—文史资料—西藏—藏语
IV. K297.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(1999) 第 39963 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

民族出版社微机照排 迪鑫印刷厂印刷

各地新华书店经销

1999 年 9 月第 1 版 1999 年 9 月北京第 1 次印刷

开本:850×1168 毫米 1/32 印张:11.75

印数:0001—1200 册 定价:17.60 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(总编室电话:64212794;发行部电话:64211734)

དཀར་ ཆག

དཀར་མཛེས་དཔོན་ཁག་ཁང་གསར་ཚང་གི་ལོ་རྒྱུས་རགས་བསྟུས།

..... ཁང་གསར་ཡོད་རྒྱུ། (1)

དབྱང་བསྐྱོད་ལམ་དུ་སློབ་ལྷན་བཅུགས་པ། སྐལ་ལྷན། (45)

གངས་ལྗོངས་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚགས་མཁས་དབང་སློབ་མཁུན་ཡེ་ཤེས་ཚུལ་

ཁྱེས་ལ་བྱན་གསེབ་བྱེད་པ། ཡེ་ཤེས་བླ་མ། (64)

འདས་པའི་ལོ་བཞི་བཅུ་ལྷུ་ལམ་ལ་སྤྱིར་མིག་བརྟ་བ།

..... བསམ་སྤྱིར་ཆེ་ཤིང་དཔལ་སྤྱོད། (79)

ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་པར་སོན་༡༩༤༩ལོ་རྒྱུས་ལྷན་དུ་ལས་དོན་སྟུག་

པར་བྱན་གསེབ་བྱེད་པ།..... ཀའ་ལོ་རྒྱུ། (100)

དེ་ལྟའི་མན་ཡང་ཤོན་ཚུས་ཀྱི་སྤྱོད་ཁང་ཞི་ཆོགས་པ་ཡང་གཉིས་པ་

ཐོད་དུ་བསྐྱོད་པའི་སྤྱོད་ཀྱི་བྱན་སོ་སོར་བྱ།.....

.....ཆེད་སྤྱིར་ཀའ་གིས་བཤད་དེ་

དབྱང་ཁའི་ཉེས་ལེགས་སྤྱིག་བྱས། (125)

ཆབ་མདོའི་གཡུལ་འགྲེད་ལས་དོན་གྱི་ཐིག་ཐིག་གནད་བསྟུས།

..... དབྱང་དབྱི་ཤིན། (164)

ཐིག་དབྱི་དང་ལྷན་དུ་ཐོད་ལ་བསྐྱོད་པའི་ཉེན་སྤོ་... སྤྱིར་དབྱི་ལྷན། (224)

དཀར་མཛེས་དཔོན་ཁག་ཁང་གསར་ཆང་

གི་ལྷ་རྒྱས་རགས་བསྟུས།

ཁང་གསར་ཡོད་ཀྱིས་བཅུ་མཉམས།

བཅེངས་འགྲེལ་མ་བཟང་གོང་ལ་ཁམས་ཁྲལ་དུ་བཀས་བཀོད་རྒྱད་འཛིན་གྱི་ཡུལ་དཔོན་དང་། འགྲོ་བ་ཆེ་ཆུང་གིས་བཅད་བཟུང་བྱས་པའི་འོག་སྟེན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བཀས་བཀོད་རྒྱད་འཛིན་ཞིང་བཟན་ལམ་ལུགས་ཀྱི་སྤྱི་ཚུགས་ཤིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ཚུགས་དེ་རིགས་བྱང་སྟོགས་ཁམས་རྒྱད་དུ་དེ་བས་མངོན་གསལ་དོན་པོ་ཡོད་པ་དེའི་ནང་དཀར་མཛེས་ཀྱི་འགྲོ་དཔོན་གསུམ་ཁང་གསར་ནི་ཆབ་སྲིད་དང་ཆོས་ལུགས་གང་ཐད་ནས་ལུགས་སྟེན་ཆེ་ཅམ་ཡོད་པའི་བྱིས་རྒྱུད་ཅིག་རེད། ཆབ་སྲིད་སྟོན་ཅུང་ཆ་ཆང་བའི་རྒྱུད་འཛིན་དབང་བསྟུར་གྱི་ལམ་ལུགས་ཡོད་པ་དེས་དཀར་མཛེས་ས་ཁྲལ་གྱི་ཆབ་སྲིད་སྟོན་ལུགས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཆགས་ཤིང་ད་དུང་ལུགས་སྟེན་ཆེ་ཅམ་བྱང་བའི་“དཀར་མཛེས་དོན་སྟེན”ཞེས་པ་ཡང་སྟོན་ཅུང་ཡོད་པ་རེད། ཆོས་ལུགས་སྟོན་བཅེངས་འགྲེལ་མ་བཟང་གོང་ཁམས་བྱང་རྒྱུད་ས་ཁྲལ་དུ་མཚན་གནས་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་སླ་མ་ཉེ་དཀར་མཛེས་དཔོན་པའི་སྐབས་མགོན་སྐུ་འཕྲུང་གཉིས་པ་དེ་ཡང་ཁང་གསར་ཆང་ནས་ཡིན་ཞིང་(ད་ལྟའི་སྐུ་ཕྱིར་གསུམ་པ་བྱུང་བཅུན་དགེ་ལེགས་ནི་ཁང་གསར་བདེ་ཆེན་དབང་མའི་བྱ་ཆབ་ཡིན་པ་) ཆོས་སྲིད་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ནམ་པ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཁང་གསར་དཔོན་ཁག་གིས་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་དབང་ཆ་རྒྱུང་གི་ཡོད་པ་རེད། འདིར་ཁང་གསར་ཆང་གི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་དང་། རྒྱུད་པ་

འཛིན་ལྟངས། དེ་བཞིན་བྱིས་རྒྱུད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རགས་བསྐྱུས་སོགས་བཀོད་ཡོད་
པས་ལོ་རྒྱུས་མཁས་དབང་རྣམ་པས་དབྱུང་ཞིབ་ཡོད་པ་ཞུ།

ཁང་གསར་ཆང་གི་འབྲུང་ཁུངས།

འགོ་དཔོན་ཁང་གསར་ཆང་གི་འབྲུང་ཁུངས་ཐད་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་དང་
དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་བཤད་སྲོལ་འདྲ་མིན་མང་པོ་དེབ་ཅོག་ཏུ་བཀོད་ཡོད་པ་རེད།
《དཀར་མཛེས་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ནང་འཁོད་པར་གཞིགས་ན། མིང་རྒྱལ་རབས་
ཀྱི་ལོ་མཇུག་མའི་དུས་སུ་“དཀར་མཛེས་ལེ་རི་ཡུལ་དཔོན་གྱིས་བོན་ཆས་ཀྱི་
ཚུགས་སུ་ལངས་ནས་དགེ་ལྷགས་པར་མཛར་གཙོན་བྱེད་པའི་རྒྱུད་ཡན་དེ་མཆོ་
སྒྲོན་གྱི་མི་ཉལ་གྱིས་དམག་མི་བཏང་ནས་རྩ་མེད་བསྐྱོས་པ་རེད། དེ་ནས་སོག་
པོའི་རྟོར་རིགས་པས་ཁག་བཞོས་ནས་ས་དེ་རྫོང་བར་བྱས།” ཆིང་རྒྱལ་རབས་
ཆན་ཁུང་ལྟ་བུ་དང་བདུན་(ལྷུ་ལོ་ ༡༧༩༩) ལོར་ཕུལ་ཁང་ཨན་གྱིས་བོད་ལ་
བཅན་འཇུག་བྱེད་མཁན་གོར་དམག་ཉིང་འཇགས་གཏོང་བའི་ལམ་བར་དུ་
དབྱུང་དམག་དང་མཉམ་བསྐྱོད་བྱེད་མཁན་གྱི་ཡུལ་དཔོན་ཆོར་གོང་མའི་
བཀའ་ཡིག་གཞིར་བཟུང་ཡུལ་དཔོན་རྟོར་ཁང་གསར་གྱའོ་ཐོའ་ཡུལ་དཔོན་ལ་
བསྐོ་བཞག་དང་དེ་བཞིན་རྟོར་གྱང་གུལ། རྟོར་བེ་རི། རྟོར་གུལ་ཨན། རྟོར་
མ་སྤང་བཅས་སོ་སོར་ཨན་ཕུལ་གྱང་གོན་གྱི་ཡུལ་དཔོན་དུ་བསྐོ་བཞག་བྱས་པར་
རྟོར་སྤྱོད་ལྟ་ཞེས་ཤོད་སྲོལ་ཡོད།

མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ལོ་མཇུག་མར་མཆོ་སྒྲོན་རྒྱུད་ཀྱི་སོག་པོའི་འགོ་གཙོ་གྱི་
མི་ཉལ་གྱིས་ཁམས་བོད་དབང་དུ་བསྐྱུར་རྗེས་ཁོ་པའི་སྤྱོད་བདུན་པོས་རང་རྫོང་
ཀྱི་ལྷ་ཁྱང་རོས་ཁུལ་དཀར་མཛེས་སོགས་བཅད་བཟུང་བྱས་པར་རྟོར་ཆོ་ཁག་
བདུན་ཞེས་བཤད་སྲོལ་ཡོད། ཡང་《དར་རྩེ་མདོའི་ལོ་རྒྱུས་》ནང་འཁོད་པར་
གཞིགས་ན་“རྟོར་ཁང་གསར་ཡུལ་དཔོན་དཀར་མཛེས་ཤར་མཆོམས་སུ་བཅའ་

རྫོང་བྱས་ཤིང་ཕ་མེས་ནི་སྤྱུ་རྟར་ཐ་ཡི་མི་རབས་རྗེས་མ་ལྷན་པོ་བརྟན་གྱིས་
 ཆིང་གོང་མ་ཡུང་གེན་སྤི་ལོ་རྟག་པ་ (སྤྱི་ལོ་ ༡༧༣༤) ལོར་གོང་མར་མགོ་
 བརྟགས་ཏི་འགན་དབང་ཁྱས་པར་ཐམ་ཀ་བཀའ་ཡིག་སྩལ་། ཞེས་དང་།
 གཞན་ཡང་དམངས་ཁྲིད་དུ་ཤོད་སྤོལ་ལྟར་དེབ་འདིའི་ནང་བརྗོད་པའི་ཁང་
 གསར་ཡུལ་དཔོན་དཔོན་ཚོག་བཞི་པ་བསོད་ནམས་ཆོས་ལྷན་དང་མི་རབས་
 གཅིག་མཚུངས་དཀར་མཛེས་དགོན་གྱི་ལམ་གྲགས་སླ་མ་སྐལ་བཟང་ནམ་རྒྱལ་
 གྱིས་བཙམས་པའི་《རྟོར་ཆོ་དཔོན་ཁྲིག་དང་དགོན་པ་བཅུ་གསུམ་གྱི་ཆགས་
 ལུགས་》ཞེས་པའི་དེབ་ནང་འཁོད་པར་ཡོན་ཅེ་ཙུའུ་རུའུ་པེ་ལི་ (ཐོད་གྱི་ཡིག་
 ལམ་དུ་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོར་གྲགས་) ཡིས་ས་རྒྱའི་སླ་མ་འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་
 འཕགས་པ་སློ་གྲོས་རྒྱན་མཆན་པེ་ཅིན་དུ་ཆོས་འཆད་པར་གདན་དྲངས་པའི་
 ལམ་བར་དཀར་མཛེས་ས་ཁྲལ་བརྒྱད་ནས་ཐེབས་སྐབས་ཁྲལ་དེ་བཞིན་ས་རྒྱ་ཆེ་
 ལ་ས་རྒྱ་གཤིན་པོ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ནང་པའི་ཆོས་དར་མེད་པ་གཟིགས། ཁོང་པེ་
 ཅིན་ལ་ཐེབས་འཕྱོར་ཟིན་རྗེས་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོར་ཁམས་བྱང་རྒྱུད་ལ་དགོན་པ་
 ཞིག་འདེབས་རྒྱའི་རེ་བ་ཁྱས། སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོས་ཆབ་སྲིད་གྱི་དགོས་པར་
 དམིགས་ནས་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པའི་རེ་བར་མོས་པ་གནང་བ་མ་ཟད་རང་གི་
 དུ་རྟོར་སྐས་རྒྱལ་པོ་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པའི་དགེ་སྤྱན་ལྷན་ན་དང་མཉམ་དུ་
 ཁམས་བྱང་རྒྱུད་དུ་དགོན་པ་འདེབས་པར་མངགས། བཤད་སྤོལ་ཁོང་ཆོ་
 མོན་ཁར་འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་སྤྱོད་མས་ཁོ་ཆོར་ཆོས་རྩས་འགྲེལ་བྱེད་དེལ་
 དཀར་པོ་ཞིག་སྩལ་བ་མ་ཟད། དེལ་དེ་ཡུལ་གཤེ་མ་ཞིག་ཏུ་སྒྲིབས་ནས་མི་འགྲོ་
 པའི་སྐབས་ས་དེར་དགོན་པ་འདེབས་རྒྱའི་མངགས་གདམས་མཛད། དེ་རྗེས་
 དེལ་དེ་“གྲང་ཞེ” ཞེས་པའི་སྡེ་ཞིག་གི་ཁོན་པའི་ (ད་ལྟའི་དཀར་མཛེས་)
 མདུན་དུ་བཞུད་ནས་མ་ཕྱིན་པས་སྡེ་དེ་གར་སེ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་སྤྱང་མའི་སྤྱ་
 བརྟན་ཡོད་པའི་“སྡེ་མགོན་པོ” ཞེས་པའི་ལྷ་ཁང་ཞིག་ལྷན་བཅུག། རྗེས་སུ་མི་

འགའ་ཤེས་དགོན་པ་དེ་ནི་པེ་ཅིན་གྱི་རྒྱལ་པོ་ཁྱུ་ཁྱོད་གྱིས་བཏབ་པའི་རྩོམ་
འཛིན་བྱས་ནས་“ཁྱེ་མའི་དགོན་པ་”ཞེས་གྲང་བརྗོད་སྒྲུལ་ཡོད་པ་རེད།

དགོན་པ་བཞེངས་པའི་སྐབས་སུ་རྟོར་སྤྲས་རྒྱལ་པོ་དང་ཚོན་པེ་ཁྱལ་གྱི་བྱ་
མོ་ཞིག་པན་ཚུན་དགའ་པོ་བྱས་ནས་བྱ་ཞིག་བཅས་པ་དེར་རྟོར་ནམ་རྒྱལ་ཞེས་
པའི་མིང་བཏགས། རྟོར་སྤྲས་ནས་དགོན་པ་ཐུག་བཏབ་ཟིན་རྗེས་པེ་ཅིན་དུ་
ཁྱིམ་ལོག་བྱེད་མཚམས་སུ་རྒྱུང་མ་དང་བྱ་དེ་“རག་འེ་དགོན་” (སྐབས་དེར་
ཁྱེ་མའི་དགོན་པའི་ཁ་སྤྱོད་དུ་རི་བོའི་ཆེ་ལ་བྲག་གྲུར་ནག་པོ་རྒྱལ་པའི་བོན་
གྱི་དགོན་པ་ཞིག་ཡོད་) གྱི་རལ་པ་རིན་པོ་ཆེར་འཆོ་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུར་མངགས།
རྟོར་ནམ་རྒྱལ་འཆར་ལོངས་བྱུང་བའི་རྗེས་རལ་པ་རིན་པོ་ཆེས་ཁོང་ལ་ཁྲལ་པ་
མི་མེར་དུད་ཆང་ཁ་ཤས་སྤྱད་པས་ཁོང་ཡང་འགོ་པར་གྱུར། སྐབས་དེ་དུས་
དཀར་མཛེས་ཁྲལ་དུ་ཆོ་དཔོན་དང་འགོ་པ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན་
ཁར་ཅེ་ཁྱེ་ཁྱེ་དཀར་ཆང་། བ་རྩོ་ཨ་རུ་ཆང་། ཀ་ལགས་དཀར་བུ་ཆང་།
གྲང་བྱང་གི་ཁར་ཅེ་ཆང་སོགས་སོ། རྟོར་ནམ་རྒྱལ་ནི་དཔལ་འབྱུང་གཉིས་ལྟན་
ཞིག་ཡིན་པས་རིམ་བཞིན་ཆོ་ཁག་རྣམས་དབང་དུ་འདུས། དེ་ནས་མི་རབས་
རྒྱག་པ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་དུས་སུ་དབང་རྒྱུར་གྱི་ཁྲབ་ཁོངས་བྱལ་དཀར་
མཛེས་ཁྲ་གོ་ནས་ཤར་བྲག་མགོ། རྟུ་སོགས་ས་ཁོངས་མང་ཆེ་བར་རྒྱ་བསྐྱེད་
བཏང་།

ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མནའ་མ་གསུམ་བླངས། མནའ་མ་རེ་ལ་བྱ་
གཉིས་རེ་བཅས་པར་མ་གསུམ་བྱ་རྒྱག་ཅེས་གྲགས། བྱ་རྒྱན་པ་རྟ་བཞོན་ནས་
རི་ཅེར་སངས་གསོལ་ལ་སྦྱིན་པ་རྟས་དབྱུགས་ནས་གྲངས་པ་དེར་རི་རྩེ་ལ་རྩོམ་
འཛིན་བྱས་ནས་ཤར་སྤྱོགས་དབྱ་རྩེ་ཞེས་འཛིན། བྱ་གཉིས་པ་བྲིམ་དུ་ཉར་ནས་
ཨ་མར་བཞུ་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་དུ་བཞག་པས་མ་སྤྱང་(མ་སྤྱང་སྤྱོད་བྱེད་མཁན་གྱི་
དོན་)ཞེས་གྲགས། བྱ་གསུམ་པ་བྱུར་དུ་བཞག་ནས་ཁང་པ་གསར་རྒྱག་བྱས་

བསམ་ཁང་གསར་ཞེས་བརྗོད། བྱ་བཞི་པ་རྟོག་འདྲ་ཆོ་དཔོན་བྱས། བྱ་ལྡ་པ་
 གྲང་གོ་ཆོ་དཔོན་བྱས་ཏེ་སྔ་སྔར་མངའ་ཁོངས་བཞོས་ནས་ཕན་ཚུན་གཅིག་འོག་
 གཅིག་ལ་མ་འདྲུས་པར་དཀར་མཛེས་ཁྲལ་གྱི་སྐད་གསལ་ཡོད་པའི་རྟོག་དཔོན་
 ཆང་ཆེ་ཁག་ལྡ་ཆགས། རྟོག་དཔོན་ཆང་ཆེ་ཁག་ལྡ་པའི་མེས་པོ་ནི་རྟོག་སྤྲུལ་
 རྒྱལ་པོ་ཡིན་པས་དཀར་མཛེས་དང་། བྲག་མགོ། རྟུ་བརྒྱད་དཔོན་ཆང་ལྡ་
 པའི་མངའ་ཁོངས་ཡིན་ཅང་དེ་དག་ཆང་མར་རྟོག་ཞེས་བརྗོད།

ཁང་གསར་ཆང་བྱིས་རྒྱུད་ཀྱི་གནས་རྒྱལ་རགས་བསྟུས། (དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་བཤད་སྲོལ་གཞིར་བཟུང་ནས་སྒྲིག་པ།)

རྟོག་ནམ་རྒྱལ།	(མི་རབས་དང་པོ།)
རྟོག་ཡ་ཅེ།	(མི་རབས་གཉིས་པ།)
བྱ་དགེ་རྒྱལ།	(མི་རབས་གསུམ་པ།)
སྤྲ་མས་སྤྱབས།	(མི་རབས་བཞི་པ།)
ནམ་མཁའ་སློ་བཟང་།	(མི་རབས་ལྡ་པ།)
ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆན།	(མི་རབས་རྒྱག་པ།)
རྡོ་རྗེ་རབ་བརྟན།	(ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་དང་པོ།)
བརྟན་འཛིན།	(ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་གཉིས་པ།)
རྒྱལ་མཆན་རབ་བརྟན།	(ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་གསུམ་པ།)
བསོད་ནམས་ཆོས་ལྡན།	(ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་བཞི་པ།)
སྐལ་བཟང་དར་རྒྱལ།	(ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་ལྡ་པ།)
རབ་སློ་བརྟན་པའི་དངོས་གྲུབ།	(བྲག་མཁར་རྒྱལ་སྤྱ།)
སློ་བཟང་རྒྱལ་བྱིམས།	(ཁང་གསར་སྤྱབས་མགོན་སྤྱ་ཕྱིང་དང་ པོ་ཆོས་མིང་སློ་བཟང་མཁས་གྲུབ།)

དངོས་ལྷུང་ཕྱན་ཆོགས།

(ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་བྱག་པ།)

དབྱང་ཅན་མཁའ་འཁྱོ།

(བྱད་མེད། ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་

བདུན་པ། ༡༥༥ལོ་ནས་༡༩༩༥ལོ།)

དངོས་ལྷུང་བསྟན་འཛིན་

(ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་བརྒྱད་པ།

འཛིགས་མེད།

༡༥༥ལོ་ནས་༡༩༩༥ལོ།)

སྒྲོ་བཟང་རྒྱ་མཚོ།

(ཁང་གསར་སྐྱབས་མགོན་སྐུ་ཤེང་

གཉིས་པ། ཆོས་མིང་ལ་བྱབ་བསྟན་

སྒྲོ་བཟང་འཛིགས་མེད་རྒྱ་མཚོ།)

བདེ་ཆེན་དབང་མ།

(བྱད་མེད། ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་

དགུ་པ་༡༩༡༥ལོ་ནས་༡༩༥༡ལོ་བར།)

ཐུབ་བསྟན་དགེ་ལེགས།

(ཁང་གསར་སྐྱབས་མགོན་སྐུ་ཤེང་

གསུམ་པ་༡༩༥༥ལོར་འཁྲུངས།)

ཁང་གསར་ཆང་གི་དཔོན་ཐོག་དང་པོ་རྗེ་རབ་བརྟན་ནས་དང་ཐོག་
འབད་བཙུན་ཆེན་པོས་རང་ཉིད་གྱི་སྒྲོ་བས་ལྷན་སྐྱེད་གཏོང་རྒྱུ་ལྟེན་ཆེད་ཀྱི་
འགོ་པའི་ལམ་ལྷན་སྐྱེད་ཆང་ཞིག་བཙུགས་པ་དང་དེ་ནས་རང་རོས་གྱི་
གནས་བབ་མཐོ་ཏུ་གཏོང་ཆེད་ཁོད་སྒྲོང་སྐུ་ཏུ་ལའི་སྐུ་ཤེང་བདུན་པ་བསྐལ་
བཟང་རྒྱ་མཚོ་མཆོལ་བར་བསྐྱོད་པས་ཏུ་ལའི་སྐུ་ཤེང་གྲགས་ཤིང་ཁོང་གིས་ད་
དྲུང་རྒྱུང་རིན་པོ་ཆེ་དག་དབང་ཆོས་ལྡན་དཀར་མཛེས་སྐུ་གསུངས་ཆོས་
གནད་བར་གདན་དྲངས་པར་བརྟེན་ཁོང་གི་མིང་གྲགས་ལྡར་བས་ལྷན་སྐྱེད་
འཁྱོ་བྱབ་པ་བྱུང་བ་རེད།

ཁང་གསར་ཆང་གི་དཔོན་ཐོག་བཞི་པ་བསོད་ནམས་ཆོས་ལྡན་གྱི་དུས་སྐུ་
ཁོང་གི་ཆུང་མར་སྐུ་བཅས་མ་བྱུང་པར་གྲོང་ས་པའི་རྗེས་གཞིག་མ་སྒྲོ་རྗེ་དང་
མཉམ་ཏུ་བསྐྱེད་ནས་སྐུ་བྱ་ཞིག་སྐྱེས་པ་རེད། བསོད་ནམས་ཆོས་ལྡན་ནད་

ལས་མ་ཐར་བར་སྒྲིངས། ཁོང་འདས་དུས་སྤྱི་དེ་རྒྱང་རྒྱང་ཡིན་པས་དཀར་
 མཛེས་དཔོན་པའི་ལམ་གྲགས་རིན་པོ་ཆེ་སྐལ་བཟང་ནམ་རྒྱལ་ནས་འཆོ་རྒྱུང་
 གནང་བ་དང་མིང་ལ་སྐལ་བཟང་དར་རྒྱས་ཞེས་བཏགས། སྐལ་བཟང་དར་
 རྒྱས་འཆར་ཡོངས་ལྷུང་རྗེས་ཁང་གསར་ཆང་གི་དཔོན་ཐོག་ལྷ་པའི་གོ་གནས་
 རྒྱུད་འཛིན་བྱས། ཁོང་གི་ཐོད་དང་བལ་ཡུལ་སྐྱེས་སུ་ཆོས་མཇུག་ཏུ་ཐེབས་
 རྒྱུང་ཡོད་པ་དང་། དཀར་མཛེས་སུ་ཐེབས་རྗེས་དཀར་མཛེས་དཔོན་པ་རྒྱ་
 བསྐྱེད་བཏང་བ་དང་། ཉེན་གཙོ་རྒྱུན་རམ་གཟིགས་ཐུག་སྟངས་རྒྱུན་སྟངས་
 བཞེངས་གནང་བ་རེད། (དཀར་མཛེས་དཔོན་པ་གི་སྐད་གྲགས་ཡོད་པའི་
 རྟོར་ལྷ་མེར་དགེ་ལུགས་དཔོན་པ་བཅུ་གསུམ་ནང་ནས་ཐུག་བཏབ་སྤྱི་མོས་གྱི་
 གསལ་ཡིན།) དེར་རྒྱང་འཛིན་ཞེས་མིང་ཏུ་གྲགས་པ་དེ་གི་(གཞི་རྒྱང་འཛིན་
 མཁན་)གྱི་དོན་ནི། རྗེས་སུ་དཀར་མཛེས་ཞེས་མིང་བརྒྱུད་པ་རེད། ཡོ་མང་
 ནང་རིམ་བཞིན་འཕེལ་རྒྱས་བཏང་བ་བརྒྱུད་དཀར་མཛེས་དཔོན་པ་དེ་ཁམས་
 ཡུལ་གྱི་ལྷ་མེར་དགེ་ལུགས་པའི་དཔོན་པ་ཆེ་མོས་གྱི་གསུང་སྤྱུར།

སྐལ་བཟང་དར་རྒྱས་གྱི་རྒྱང་མ་རྩོན་མ་རྩ་མཆོར་སྤྱི་གསུམ་རྒྱེས་ཤིང་ལུ་
 གན་པ་རབ་སློབ་བཏན་པའི་དངོས་གྲུབ་བྲག་ཁ་རྒྱུལ་སྤྱུར་རོས་འཛིན་ཞུས། ལུ་
 གཉིས་པ་སློབ་བཟང་རྒྱལ་བྱིམས་རྒྱ་ལའི་སྤྱོ་མ་སྤྱི་ཕྱིང་བཅུ་གཅིག་པ་མཁས་གྲུབ་
 རྒྱ་མཆོའི་རོས་རྒྱལ་གསུ་སྤྱོ་རོས་འཛིན་གྱིས་རྩ་སར་གདན་དྲངས་ལྷུང་གསེར་
 ལུམ་དཀྲུགས་པར་མ་ཐོན། པར་ཆེན་སྤྱི་ཕྱིང་བཏུན་པ་བཏུན་པའི་ཉི་མས་ཁོང་
 གི་རྒྱུན་རམ་གཟིགས་ཐུག་བཞི་པའི་རྒྱལ་པ་རེད་ཅེས་གསུངས་ཤིང་དགེ་སྟོང་གི་
 རྩམ་པ་འབོགས་པའི་ཆོས་མིང་ལ་སློབ་བཟང་མཁས་གྲུབ་གསོལ་བ་མ་ཟད་རྒྱབས་
 མགོན་གྱི་མཆོན་ཡང་གསོལ་ཞིང་། མཆོ་རྩོན་འགོ་ལོག་དང་། རྒྱེ་རྒྱ་མདོ།
 རྟོར་རྒྱུད་ས་ཡུལ་བཅས་གྱི་ཆོས་དད་པ་ཆོའི་རྒྱབས་མགོན་ཏུ་གྲགས་པས་རྒྱ་ལའི་
 པར་ཆེན་སྤྱུང་པའི་མཆོན་རྩོན་མཐོ་གསུ་སྤྱོ་སྤྱོ་ཞིང་ཁོང་༡༤༥༤ལོའི་ཟླ་བ་

༡༠ ཆོས་པ་ཉིན་དཀར་མངོས་སུ་ཐེབས། ཁོང་ལ་ཁམས་བྱང་རྒྱད་ཏུ་ཁང་
 གསར་རྒྱབས་མཁོན་སྒྲུ་ཐྱང་དང་པོར་གྲགས། འུ་གསུམ་པ་དངོས་བྱུང་ལུ་
 ཆོགས་ནས་ཡུལ་དཔོན་གྱི་མོ་གནས་རྒྱད་འཛིན་གནང་ཁིང་གཅེན་པོ་གཉིས་ཀ་
 གྲམ་ཡིན་པ་དང་ཆོས་རྒྱགས་མཚན་སྟོན་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་བཞེན་ཁང་གསར་
 དཔོན་ཁག་གི་ཆོས་སྲིད་རྒྱང་འབྲེལ་གྱི་ལམ་བསྟགས་དེ་བས་རིམ་བཞིན་སྒྲུ་རྟན་
 དང་འབྲས་ཚང་དུ་སོང་ཉེ་ཉེ་བས་འུ་གསུམ་ཉིན་བཞིན་ཆེ་དུ་སོང་བ་རེད།

ཁང་གསར་ཚང་དཔོན་ཐོག་དུག་པ་དངོས་བྱུང་ལུ་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱང་མ་ཕྱེ་
 དགེ་དཔོན་ཚང་གི་བུ་མོ་ཡིན་པ་དང་བུ་མོ་དེར་སྐུ་ལུ་མ་སྐྱེས་སྐྱབས་དངོས་བྱུང་
 ལུ་ཆོགས་ནས་རྒྱང་མ་ཞིག་བསུས་པ་དེའི་མཉམ་དུ་སྟེར་བའི་ཕྱེ་དགེ་མིས་མོ་
 ཚང་གི་བུ་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དང་འགབ་མཐུན་གྱིས་བུ་མོ་ཞིག་སྐྱེས་པ་དེ་ནི་ཁང་
 གསར་ཚང་གི་དཔོན་ཐོག་བདུན་པ་དཔོན་མོ་དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགྲོ་ཞེས་པ་
 དེ་ཡིན།

དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགྲོ་དང་རང་གི་ཁྱེ་བོ་ཨ་མདོ་ཆོ་དབང་གཉིས་
 འཆམ་མཐུན་མ་བྱུང་བར་ཁ་བྱས། དབྱང་ཅན་མཁའ་འགྲོ་ ༡༧༩༥ ལོར་
 སྤངས་རྒྱུ་ཨ་མདོ་ཆོ་དབང་ལུ་ཆོགས་ནས་ ༡༧༩༧ ལོར་ཁོ་པའི་བུ་བཞི་པ་
 བྲག་གཡབ་རིན་པོ་ཆེ་བྱིད་ནས་དཀར་མངོས་སུ་སྐྱབ་སྐྱག་པར་ཡོང་བ་དེ་ཡང་
 ཁོང་དང་དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགྲོ་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་ལུ་གཉིས་པ་སྟེ། ཁང་གསར་
 རྒྱབས་མཁོན་སྒྲུ་ཐྱང་གཉིས་པ་དང་ཆོ་མོ་བདེ་ཆེན་དབང་མོ་བྲག་འབྲས་ལ་
 སྐེབས། ཁོང་གི་སྐུ་ལུ་གསུམ་པ་ཀམ་པ་ནི་བཀའ་བརྒྱད་པའི་གྲམ་ཡིན་ཞིང་།
 ༡༧༩༧ ལོའི་ཟླ་བ་བརྒྱད་པར་ཀམ་པ་དཀར་མངོས་བརྒྱད་ནས་ལེ་ཅིན་དུ་
 ཐེབས་སྐབས་ངོས་(ཁང་གསར་ཡོ་རྫོང་) དང་བདེ་ཆེན་དབང་མོའི་སྐུ་ལུ་ལྷ་པོ་
 མཇལ་འབྲས་གནང་འདུག ངོས་ནི་ལེ་ཅིན་དུ་ཁོང་དང་མཇལ་འབྲས་བྱུང་།
 ༡༧༩༠ ལོར་བུ་ཅན་པ་ཆེད་མངགས་རྒྱ་གར་ལ་ཁུ་བོ་གསུམ་པ་ཀམ་པ་མཇལ་

བར་བརྒྱན་ཀྱང་ལམ་ཐག་རིང་བའི་རྒྱུ་ལྷན་ལྷན་གར་དུ་མ་འབྱོར་གྱིང་
 ཀྲམ་པ་སྤྱན་གཞིས་མནར་ཉི་མུ་མུང་ན་ལས་འདས་གཤིས་སྤྱན་འདས་མཚན་གྱི་
 རྟེན་སྡོར་བྱགས་སྤྱབ་ཙམ་ལས་དངོས་མཇལ་མ་སྤྱབ། སྤྱན་ལྷན་ད་དུང་རྒྱ་གར་
 དུ་སྤྱོད་བཞི་པ་བྲག་གལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་ལྷ་ལྷམ་སྤྱན་ཚོགས་དབང་མོ་ལགས་
 དང་དེ་བཞིན་ཁོང་གི་བྱ་སྤྱོད་མ་ལྷ་དམར་བ་ (བཀའ་བརྒྱན་པའི་སྤྱོད་མ་) དང་
 ཀྲམ་པའི་ཆ་པོ་རྣེ་དགའ་ (འབྲུག་རྒྱལ་པོའི་གོ་མག་) བཅས་དང་མཇལ་འཕྲད་
 བྱང་འདུག

སྤྱན་ཚོགས་དབང་མོ་ནི་ཕྱི་དགེ་ཤིས་མོ་ཆང་གི་མི་བརྒྱན་ (འདི་ཁང་
 གསར་ཆང་གི་དཔོན་ཐོག་བདུན་པ་ཁང་གསར་དཔོན་མོ་དབྱངས་ཅན་མཁའ་
 འཁྱའི་ཨ་མའི་མི་རྒྱན་) ཁོང་ནི་རྒྱ་གར་འབྲས་རྒྱངས་ཁྲལ་དུ་གནས་སྟོན་གནང་
 ཞིང་ཁོང་ལ་བྱ་གསུམ་དང་བྱ་མོ་གཉིས་ཡོད་པ་རེད། བྱ་གཅིག་ནི་བཀའ་
 བརྒྱན་པའི་གཙོ་འཛིན་ལྷ་དམར་བར་དངོས་འཛིན་བྱང་ཞིང་ད་ཆ་བལ་ཡུལ་དུ་
 བཞུགས་སྤོངས་དང་བྱ་གཅིག་ནི་འཇར་མན་དུ་བཞུགས་ཡོད་པ་དེའང་སྤྱོད་མ་རེད།
 བྱ་རྒྱང་ཤོས་ཆོས་རྒྱལ་ལགས་ནི་བལ་ཡུལ་དུ་ཆོང་གཉིས་གནང་སྟེ་བཞུགས་ཡོད་
 པ་དང་བྱ་མོ་གཉིས་པོ་ཡང་མནའ་མར་སྟེར་ཆར་འདུག ༡༩༥༤ལོའི་དབྱར་
 དུས་སུ་སྤྱན་ཚོགས་དབང་མོ་ལགས་རྒྱལ་ནང་དུ་སྤྱོད་མཚན་བྲག་འཕྲད་ལ་ཐེབས་
 པ་རེད། དེ་དུས་བྱ་ཆོས་རྒྱལ་ལགས་དང་ཆ་མོ་རྣེ་རྟེན་གཡུ་རྒྱུན་ལགས་མཉམ་དུ་
 འདུག་པས། ང་ཆོ་དང་མཇལ་འཕྲད་བྱུང་།

ཁང་གསར་དཔོན་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་འབྲུར་རྟོག

《དར་ཅེ་མདྲེ་ལོ་རྒྱུས་》ནང་འཁོད་པར་གཞིགས་ན་གར་མཚམས་ལེ་
 དབར་བརྒྱ་དང་བཞི་བརྒྱའི་ས་ནས་བྲག་མགོ་འོད་བར་དང་། ལུབ་མཚམས་ལེ་
 དབར་བདུན་ལྷའི་ས་ནས་དཔལ་རི་བར། ལྷོ་མཚམས་ལེ་དབར་སུམ་བརྒྱ་ལྷ་

བཅུ་ལྔ་མ་མཐུང་རྒྱུ་ཡིན་པར། བྱང་པོ་སྤྱི་ལོ་དབར་སྤྱི་མ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ཅམ་
 བས་དགའ་ཕན་བར། ཁོང་འཕྲིན་དུད་ཚང་དགུ་བུ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཉིས་ཅམ་
 མངའ་འོག་དུ་འདུས། ཆིང་རྒྱལ་རབས་ལྷུང་ཤིན་ཏུ་མི་ལྷན་པར་
 (༡༧༩༤ལོ་) ཁོང་མའི་ཆོས་ཉག་ས་ཐམ་སྤྱི་ལོ་ལྷུང་ཆིང་ཤིན་གཞུང་ལ་
 འབྲུག་ལ་དེའུ་བུ་ལྷུང་གིས་སྤང་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། 《དཀར་
 མཛེས་ལོ་རྒྱུས་》ནང་འཁོད་པར་གཞིགས་ན་དེའུ་སྤང་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 དགོས། དེའང་ལི་ཅིན་དུ་ཁོང་མ་མཐུང་བར་འཕྲུ་ལོ་མ་བཞིན་ལྟ་བུ་དགོས།

སྤྱི་ལོ་༡༧༠༡ལོ་(ཆིང་ཁོང་ལྷུང་ཉི་ཤུ་ཙམ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་) མ་སྤང་ཆོ་དཔོན་
 བཟ་ཤིས་ཙམ་རྒྱལ་ཆང་བུ་དང་ནས་ར་བཟྱི་ཤོད་སྤྱབས་མི་གཞན་གྱིས་སྒྲིག་
 གསོད་བྱས་ཆེས་ཁོ་པའི་བྱ་ལོ་གཅིག་རང་ལས་མེད་པ་དེ་ཁང་གསར་དཔོན་ཐོག་
 བུ་དང་པ་དངོས་སྤང་བུ་ལྟ་བུ་འཛིན་འཛིན་མེད་གྱི་མནའ་མར་ལྷུང་བ་རེད།
 སྤྱི་ལོ་ལྷུང་དུ་ཤིན་ཏུ་ཆིན་ནས་ཁོང་མར་སྤྱི་ལོ་ལྷུང་ཆོག་མཆན་ལྷུང་ཆེས་དེ་
 སྤྱི་ལོ་སྤང་ཆོས་དཔོན་གྱི་ཁོངས་སྤྱི་ལོ་གཉིས་པའི་ཤར་སྤྱི་ལོ་ལོ་དབར་ཉིས་
 བུ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་དང་། ལྷུང་སྤྱི་ལོ་ལོ་དབར་ཉིས་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་སྤྱི་ལོ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་

༡༧༡༡ལོ་ལྷུང་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་(ལྷུང་ཤིན་ཏུ་ལྷུང་ལྟ་བུ་) ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་
 ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་ལྟ་བུ་

མཁའ་འགོས་ཐོས་འཇུག་པོད་ལ་ཆོས་མཇུག་དུ་འགོ་རྒྱུར་ཁ་གཡར་ཏེ་བྱ་དངོས་
 གྲུབ་བརྟན་འཛིན་འཇིགས་མེད་ (དཔོན་ཐོག་བརྒྱད་པ་) དང་སྟོ་བཟང་རྒྱ་
 མཆོ་ (རྒྱབས་མགོན་ཁྱི་ཐོག་གཉིས་པ་) རྒྱ་འཁོར་དང་བཅས་ཁྱོན་བསྟོམས་མི་
 སུམ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཞིག་མཆོན་ཐོག་ཐག་ཕྱོས་ཁྱིན་པར་གྲུའི་འར་རྒྱུད་གིས་
 དམག་མི་མངགས་ནས་རྗེས་འདེད་བཏང་མཐར་འཛིན་བརྒྱུད་བྱས་པ་རེད།
 ཟླ་བ་༡༥འི་ཆོས་འཁོར་གྲུའི་འར་རྒྱུད་དཀར་མཛེས་སུ་ཡོང་ནས་ཆིང་ཀ་སྤང་
 ཉིང་དུ་མང་ཆོགས་ཆོགས་ཆེན་བསྐྱངས་ཏེ་ཁང་གསར་དཔོན་གྱི་ཆ་ལོ་མེད་པ་
 བཅོ་རྒྱུའི་བྱུང་བསྐྱགས་བྱས་པ་དང་དེ་བཞིན་ཁང་གསར་ཆང་ནས་ཉར་ཆགས་
 བྱས་པའི་བཀའ་ཐམ་དང་བཀའ་ཡིག་ཆང་མ་ཐུར་བརྟུ་བྱས། (《དཀར་
 མཛེས་ཆོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ནང་འཁོད་པར་གཞིགས་ན་ཆོན་ཡིག་ཡང་༤༩༠ཉིན་
 དཀར་མཛེས་ཁང་གསར་དཔོན་ཡན་ཤུའུ་མེའི་བངས་གྱི་དམ་ཁ་གཅིག་དང་།
 ཆོན་ཡིག་ཡང་༡༤༡༡ཉིན་དཀར་མཛེས་མ་རྒྱུད་ཡན་ཤུའུ་མེའི་བངས་གྱི་
 ཐམ་ཁ་གཅིག་དེ་བཞིན་གོང་ལྷའི་སུམ་ཅུ་མོ་གཅིག་(སྟེ་ལོ་༡༩༠༥ལོ་) ཁང་
 གསར་དཔོན་ནས་མ་རྒྱུད་ཡན་ཤུའུ་མོ་གཅིག་ལྷགས་སྤྱོད་ས་ཆོག་པའི་ཐམ་ཡིག་
 གཅིག་) བཅས་ཆང་མ་གཞུང་བཞེས་བཏང་བ་དང་། རྒྱབས་མགོན་ཉི་ཐོག་
 ལྷའི་གོ་མིང་མེད་པར་བཅོས་པ་མ་བཟད་དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགོ་དང་བྱ་རྒྱུ་པ་
 ཁང་གསར་ཆོ་དཔོན། དེ་བཞིན་བྱ་གཉིས་པ་རྒྱབས་མགོན་རིན་པོ་ཆེ་བཅས་རྩ་
 མཐོ་གོང་དུ་གནས་སྟེ་བྱེད་དུ་བཅུག་པ། དེ་བཞིན་སྒྲིལ་གཉིས་ས་ཞིང་ཡོངས་
 རྩོགས་ནས་སྤྱིད་གཞུང་ལ་དབྱ་བྲལ་འཇུག་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་བ་དང་དེ་
 སྟེ་མངའ་འོག་གི་ས་ཞིང་དང་བྱིམ་དུ་ད་ནམས་མང་ཆོགས་གྱི་འདེམས་ཐོན་
 བྱས་པའི་ཁག་ཐེག་འགན་འཁུར་བར་དོ་དམ་བྱེད་དུ་བཅུག ཁག་ཐེག་འགན་
 འཁུར་བ་དང་པོ་དེ་རྒྱབས་རི་འགོ་པ་མགོན་པོ་ཆེ་རིང་དང་ཤ་ཤའི་འགོ་པ་
 འཇུག་ཆེ་གཉིས་ནས་བྱས་པ་རེད། ཁག་ཐེག་པའི་ལས་ཤག་ནི་ཁང་གསར་ཆང་

ཏུ་བཅུགས་ཡོད་པ་དང་། ལས་དོན་བྱེད་ཚུགས་སྐོར་ཆོ་དཔོན་ལ་སྟོན་མེད་ལྟ་
 མ་དགོས་པར་ལྟ་ཡོན་ལ་སྟོན་མེད་ལྟས་ཏེ་ལས་དོན་སྐབ་ན་འགྲིག ས་གནས་
 མོ་སྤོ་དེ་སྤོ་མདུན་སྐོར་(འགོ་པ་) དང་འགོ་པ་རྒྱུད་བ་སོགས་སྐར་རྒྱུན་ལྟར་
 རང་སོར་བཞག་ཡོད། ཁག་ཐེག་འགན་འཁུར་བའི་འགན་ཁྲིའི་ཡུན་ཆད་ལ་
 གཅིག་གཏན་འཁེབས་བྱས་ཡོད་པ་དེའི་ནང་“རྒྱ་ཅན” གྱི་གོ་མིང་ཡོད་པ་དེ་
 ཆོར་ཡང་དབྱ་བྱལ་མེད་པ་བཟོས་མེད། དེ་ནས་རྒྱུན་རིང་མ་སོང་བར་ཁང་
 གསར་ཆོ་དཔོན་གྱི་ཨ་ཅེ་(མ་བསྐྱུང་དཔོན་གྱི་བྱ་མོ་) གྲོང་ས་རྩེ་ས་ཁོང་དང་
 དཔལ་རིའི་ཆོ་དཔོན་གྱི་བྱ་མོ་དཔལ་ལྷན་སྒྲོལ་མ་དང་གཉེན་སྲིག་བྱས་ཏེ་བྲིམ་
 མི་ཡོངས་རྒྱགས་དཔལ་རི་ལ་གནས་སྤོས། ས་ཁྲིང་བཅས་བསྐྱུར་ཚུགས་བསྐྱས་
 བྱས་རྩེ་ས་ཁང་གསར་དང་མ་སྐྱུང་ཁོངས་གཏོགས་གྱི་ས་ཆ་ནམས་གང་ཉི་ཤུ་དང་
 གྲོང་ཆོ་གཉིས་སུ་བསྐྱས་པ་མ་ཟད་སྤྱ་ཁ་ཁག་ལྟ་ཡང་བཅུགས་པ་རེད།

ཁང་གསར་དཔོན་གྱི་དཔོན་གནས་སྐྱུར་གསོ་བྱས་པ།

གྱི་ལོ་༡༩༡༡ལོའི་ཟླ་བ་༡༠པར་ལྷགས་པག་ལོའི་གསར་བརྗེར་རྒྱལ་ཁ་
 མོ་བ། གྲའོ་འར་རྒྱུད་ཁོན་རྩར་བསད་པས་ཁོ་པས་བཏོན་པའི་ས་ཁྲིང་བཅས་
 བསྐྱུར་ཚུགས་བསྐྱས་ཅེས་པ་དེ་ཡང་ཆབས་ཅིག་རྒྱ་མེད་པར་ཆགས། ཆོ་དཔོན་
 གྱི་ཆོ་ལ་མེད་པ་བཟོས་པ་ནམས་ཆང་མ་སྐྱུར་གསོ་བྱས། སྐབས་དེར་ཆགས་ས་
 བཏེན་ས་མེད་པའི་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་དེ་ཡང་གཞན་གྱི་རེ་བར་ཐག་གཅོད་
 བྱེད་རྒྱ་ལས་མེད་ཅང་ཁང་གསར་དཔོན་དཔོན་གྱུ་བ་བསྐྱར་འཛིན་འཛིགས་
 མེད་ལ་ཁག་ཐེག་གྱི་ཁྱབ་པའི་གོ་གནས་སྤྱད་པ་མ་ཟད་ཁང་གསར་དཔོན་གྱི་
 སྐར་ཡོད་གྱི་དབང་ཆ་ཡོད་ཆད་སྐྱུར་གསོ་བྱས་པ་དང་སྤྱིད་གཞུང་ནས་བཅུགས་
 པའི་ཁག་ཐེག་དེ་ཆོ་ཆོ་དཔོན་གྱི་མངའ་ཁོངས་འགོ་པར་རྒྱུར་པ་རེད།

མིན་གོའི་ལོ་བདུན་པའི་(༡༩༡༥ལོ་) ཟླ་བ་༥པར་བཀའ་སྟོན་བྱམས་པ་

བཟུག་དང་གྱིས་ཐོད་དཔག་བྱིང་ནས་མི་ཁོ་ན་མཐའ་ལྷུང་ལུ་ལྷ་མིང་གི་དཔག་
དཔུང་དང་རོང་པ་ད་ལྷུན་དུ་པལ་ཚུབ་ཞིག་ཞི་ཤུ་ལྷག་ཙམ་དཔར་འཛོལ་བྱས་པ་
རེད། དེའི་རྗེས་ལྷ་རོང་པ་ད་ལྷུན་གྱི་དཔག་མཆའས་འཛོལ་ལྷུང་འཛོལ་ཡིག་དོན་
ཚན་བཞི་ཞེས་པ་བཞག། ཐོད་དཔག་ཞི་དཔེར་འཐེན་ལྷུང་བྱས་པ་དང་ཁོ་ན་
དཔག་དཀར་མཆོས་ལྷ་འཐེན་ལྷུང་བྱས་ནས་པལ་ཚུབ་འཛོལ་ཚད་ཀྱི་དོན་ལྷུན་
མཆའས་འཛོལ་ལྷུང་བྱས་པ་ལྷུང་བ་རེད།

མིག་མཐོང་ལོ་བརྒྱད་པར་(༡༧༡༧ལོ་) གཤམ་ལྷ་ཡིང་གིས་ཆོ་དཔོན་ལ་རོ་
དགའ་བུས་པ་དེ་ཡང་འོད་ནས་ས་ཆ་དེ་གའི་ཆོ་དཔོན་གྱི་སྒྲོམས་ཕྱགས་པོད་
སྒྲོད་བུས་ཉེ་དོན་ཁྱེན་བརྩོ་རྒྱར་སྒྲོན་འཇགས་བྱེད་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་རེད། དེ་
ནས་རིམ་བཞིན་དེ་སྒྲོན་གྲུའི་འར་རྒྱུར་གིས་གཞུང་བཞེས་བཟང་བའི་ཐམ་ག་
དང་བཀའ་ཡིག དེ་བཞིན་ས་ཞིང་དང་རྒྱ་དངོས་ཚང་མ་དངོས་ལྷ་ཆོ་དཔོན་
ལ་རང་འཇགས་རྒྱད་དེ་ལྷ་མཐུད་རྒྱད་འཛིན་བྱེད་ཆོག་པའི་ཐང་གཞིའི་ཐོག་
དམག་མིའི་ཡིང་བཅུགས་པ་དང་ཁང་གསར་དཔོན་དངོས་བྱུང་བཅུན་འཛིན་
འཇིགས་མེད་དཀར་མཛོས་དམག་སྐར་ཡིང་གི་ཡིང་གྲང་ལ་བརྩོ་བཞག་བུས།
མིག་མཐོང་ལོ་ཉེ་ཕུ་ཙ་རྒྱག་(༡༧༣༧ལོ་) དཀར་མཛོས་ས་གནས་དམག་སྐར་
ཡིང་དེ་ཁམས་རྒྱད་ལྷལ་དམག་ཡིང་གཉིས་པར་བརྒྱར་པ་དང་ཡིང་གྲང་བདེ་
ཆེན་དབང་མོར་བརྩོ་བཞག་བུས།

༡༢༩ མེད་ཀྱི་ཁོ་ལོ་ལོ་ཞིང་དམར་དམག་ཅུ་བཞི་པ་དཀར་མཛེས་
 རྒྱུ་བཅའ་ཤོད་བྱས་ཤིང་ཟླ་༡༥འི་ཚེས་༡༥ཉིན་དཀར་མཛེས་རྒྱང་མད་པ་
 གྲིང་གཞུང་དབུ་བརྟེས་པ་རེད། དམར་དམག་ནས་ཉང་གི་མི་རིགས་ཀྱི་རྒྱས་
 ལག་བརྩར་བྱས་ནས་“མོད་དར་རྒྱས་གཏོང་རྒྱ་དང་ཅང་ཅེ་ཅེ་ཙུ་མེད་པོ་”
 རྒྱུ་ལེ་”ཁ་ཚུགས་གསལ་རྟོན་བྱས་པར་མོད་རིགས་མི་དམངས་ཚོ་ལོ་བཅི་བཀྱར་
 མོང་པ་རེད། གྲིང་གཞུང་དེ་ཁང་གསལ་མང་དུ་བཅུགས་པ་དང་ཁང་གསལ་